

4. Неліпович В., Величко С. Створення шкільного навчального обладнання з фізики при вивченні теми “рідкі кристали” // Наукові записки. – Випуск 66. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, 2006. – Ч. 1. – С. 212 – 215.
5. Ситников О. Використання рідких кристалів під час вивчення оптичної активності речовин // Фізика та астрономія в школі. – 2005. – №4. – С.38-41.
6. Неліпович В., Величко С. Сучасний стан і проблеми вивчення фізики рідких кристалів у середніх та вищих навчальних закладах // Наукові записки. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: КДПУ, 2004. – Вип. 55. – С. 218 – 222.
7. Ситников О.П. Фізичні методи аналізу. Лабораторний практикум: Упор. О.П. Ситников – Чернігів: ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка, 2003. – 68с.
8. Неліпович В. Комп’ютерне моделювання демонстраційного експерименту під час вивчення ефекту “гість-господар” в рідких кристалах // Наукові записки. – Випуск 77.– Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. –Частина 1. – С. 331-336.

УДК 378

Н.А. Оксень

ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ НА ОСНОВІ АВТЕНТИЧНИХ ФІЛЬМІВ

Автор розкриває підходи до формування медіакомпетентності студентів засобами екранних мистецтв на заняттях з іноземної мови та характеризує етапи процесу медіаосвіти.

The approaches to the formation of students' media competence by means of the screen arts at the lessons of foreign language are revealed and the stages of the media education process are characterized by the author.

Культура – це ознака людини і суспільства, що виявляє себе у матеріально-економічному, суспільному і духовному житті народу. Важливе місце у житті людини і суспільства посідає мова. Мова – це знаряддя культури, що впливає на поведінку людини, її спосіб життя, світогляд.

Зміна соціокультурного контексту навчання іноземним мовам істотно вплинула на зміну цілей і змісту мовної освіти у ВНЗ. Все це вимагає нових підходів до методики викладання, розробки сучасних технологій навчання. Медіа: супутникове і цифрове TV, відео, кіно, комп’ютерний і стільниковий зв’язок, Інтернет, радіо та ін., трансформують медіасередовище, впливають на традиційні види культури, на цінності суспільства, на світогляд різних соціокультурних груп, особливо на молодь. Сьогодні складається нова навчальна ситуація, коли робота з друкованими текстами замінюється широким спектром контактів з медіатекстами, переважно аудіовізуальними, екранними, але проблема розвитку компетентності студентів стосовно медіатекстів різних видів і жанрів залишається, не дивлячись на зміну типу медійних контактів.

Інформаційні потоки у медіапросторі формуються і реалізуються у багатомовній формі, тому значущість проблеми освоєння медіапростору у процесі навчання іноземній мові полягає у збагаченні знань з іноземної мови медіазасобами і навпаки. Таким чином, формування медіакомпетентності студентів реалізується через інтеграцію медіаосвіти й іноземної мови. При використанні на заняттях аудіовізуальних ЗМК (засобів масової комунікації) відбувається реалізація цілей не тільки вивчення предмета “Іноземна мова”, а й медіаосвіти.

Медіакомпетентність є необхідною для майбутнього викладача іноземної мови, оскільки його професійна діяльність базується на іншомовній комунікації, а головне

завдання навчання іноземній мові – навчання комунікації. ЗМК також є різновидом спілкування. Саме цю соціальну функцію виконують як іноземна мова, так і медіаосвіта.

Проблемі формування медіакомпетентності студентів присвячені дослідження О.В.Федорова, О.А.Баранова, М.Ю.Бухаркіна, Л.О.Іванова, Н.П.Рижих, Є.І.Пассова, Л.П.Малишевського та ін.

Мета даної статті полягає в аналізі можливостей і шляхів підвищення якості вивчення іноземних мов шляхом застосування екранних мистецтв.

Зауважимо, що іноземна мова вивчається у нерозривному зв'язку з культурою носіїв даної мови. Саме іноземна мова знайомить студентів з культурою країни, мова якої вивчається, із загальнолюдськими цінностями, виховує студентів у контексті “діалогу культур”. Медіакультура – це частина загальної культури. Процес формування медіакультури майбутніх учителів містить у собі вивчення інформаційних технологій, знайомство з шедеврами світової культури, з кольоровою і звуковою гармонією та законами зорового сприйняття екранних образів. Формування медіакультури студента – це запорука успіху майбутнього педагога, що повинен крокувати в ногу з розвитком світового інформаційного простору.

Залучення автентичних матеріалів до навчального процесу, які мають культурну цінність, підвищує мотивацію навчання і сприяє формуванню медіакомпетентності майбутнього вчителя іноземної мови.

У зарубіжній педагогіці давно вже застосовується термін **медіакомпетентність** (німець. – *medienkompetenz*, англ. – *media competence* і т.д.) Наприклад, за визначенням Р.Кьюбі, **медіакомпетентність / медіаграмотність (*media competence / media literacy*)** – це “здатність використовувати, аналізувати, оцінювати й передавати повідомлення (messages) у різних формах” [4: 2].

У низці наукових праць останніх років започатковано вживання ще одного терміну – “медіаосвіта”, що по суті корелює з поняттями “медіаграмотності” та “медіакомпетентності”. Зокрема, А. В. Федоров визначає термін **медіакомпетентність** як суть наявних в індивідуума вмій використовувати, критично аналізувати, оцінювати й передавати медіатексти у різних видах, формах і жанрах, аналізувати складні процеси функціонування медіа у соціумі [2].

Розвиток медіакомпетентності аудиторії базується на ряді компонентів. “Перший компонент – досвід. Чим більше у нас досвіду контактів з медіа та з реальним світом, тим більше наш потенціал для розвитку більш високого рівня. Другий компонент – активне використання вмій у сфері медіа. Третій компонент – дозрівання / готовність до самоосвіти” [5: 18]. Відомий американський медіапедагог С. Дж. Берен пропонує наступну класифікацію вмій, необхідних для медіакомпетентності особистості:

- 1) здатність і готовність зробити зусилля, щоб сприймати, зрозуміти зміст медіатексту і відфільтрувати “шум”;
- 2) розуміння і повага сили впливу медіатекстів;
- 3) здатність розрізняти емоційну й аргументовану реакцію при сприйнятті, щоб діяти відповідно;
- 4) розвиток компетентного припущення щодо змісту медіатексту;
- 5) знання умовностей жанрів і здатність визначати їхній синтез;
- 6) здатність міркувати про медіатексти критично, незалежно від того, наскільки впливові їхні джерела;
- 7) знання специфіки мови різних медіа і здатність розуміти їх вплив, незалежно від складності медіатекстів [3: 57-58].

Існують різні класифікації рівнів медійного сприйняття, запропоновані провідними медіапедагогами: О.А.Бондаренко, Г.А.Поличко. Зокрема, Г.А.Поличко пропонує чотири рівні художнього сприйняття:

– перший рівень або найнижчий – рівень первинного сприйняття, коли засвоюється тільки фабульна сторона витвору (*фабульне сприйняття*);

– другий рівень – більш складний, від складу подій – до їх осмислення, від фабули до сюжету. Сюжет або осмислена фабула стає таким через сукупність виразних засобів конкретного мистецтва. Таке поєднання виразних засобів у процесі побудови сюжету з фабульних подій структуралісти називають “синтаксисом”. Це рівень *сюжетно-синтаксичного сприйняття*;

– третій рівень – наступна сходинка сприйняття; це освоєння витвору як авторської моделі миру, авторської концепції, *авторсько-концептуальний рівень сприйняття*;

– четвертий рівень, вищий. Це рівень *інтерпретації* витвору, коли відбувається “переплавлення” естетичної інформації в особистісні якості, через витвір, через авторську концепцію – до роздумів про життя, про буття у високому змісті слова, інтерпретація витвору, що сприймається, здійснюється на будь-якому рівні сприйняття, але тільки після освоєння авторської концепції може бути здійснене по-справжньому творче, не примітивне, тлумачення витвору [1: 7-8].

Використання автентичних кінофільмів є одним із ефективних засобів розвитку медіакомпетентності у студентів, пробуджуючи їх естетичну свідомість, творчі здібності, індивідуальне мислення, а також креативні вміння. Це засіб знайомства з історією іншомовних екранних мистецтв і засіб удосконалення знань іноземної мови.

У зв'язку з цим виникає питання про відбір фільмів. Дуже важливо підібрати такі фільми, які малі б цінність у мовному й ідейному відношенні. Також необхідно брати до уваги такі вимоги, як:

1. Автентичність фільму, тобто мова, якою розмовляють герої, повинна відповідати стандартній мові та відображати реалії країни, мова якої вивчається.

2. Тематика фільму повинна бути актуальною і цікавою.

3. Цінність кінофільму з лексичної точки зору.

У цілому слід зазначити, що рівень медіакомпетентності студентів педагогічних вузів невисокий. Для розвитку медіакомпетентності майбутніх викладачів іноземної мови необхідно спиратися на особливості студентської молоді і використовувати їхній активний інтерес у галузі кіномистецтва, прагнення одержувати нову інформацію іноземною мовою з Інтернету і працювати з іншомовними комп'ютерними програмами. Все це є передумовою для формування медіакомпетентності студентів.

Система педагогічного керівництва процесом медіаосвіти у вивченні іноземної мови на матеріалі автентичних кінофільмів складається з чотирьох основних етапів.

Підготовчий етап – констатація рівня медіакомпетентності, рівня іншомовної комунікативної компетентності студентів.

Основний етап, в якому можна виділити три ведучі аспекти: навчальний, тренувальний і творчий.

Навчальний аспект припускає розвиток у студентів аудіовізуального сприйняття й умінь аналізу художньої структури кінофільмів різних видів і жанрів; розгляд змісту епізодів фільму, художні закономірності фільму, спроба розібратися у логіці авторського мислення, у розвитку конфліктів, характерів героїв фільмів. Головне на цьому етапі – вміння студентів виражати іноземною мовою своє особисте відношення до кінофільму.

Тренувальний аспект містить у собі тренування й закріплення в усному і письмовому іншомовному мовленні отриманих знань з досліджуваних тем на основі спеціально розробленої системи вправ. Перед показом фільму необхідно визначити, скільки годин ми можемо приділити роботі над ним. Це може бути або показ усього фільму, або окремі фрагменти з нього, що мають логічну послідовність подій. Працювати з кожним із таких фрагментів слід на одному занятті. Після перегляду всього фільму робота здійснюється на іншому занятті з виконанням домашнього завдання.

Наступним етапом є розробка вправ для формування вмінь монологічного і діалогічного мовлення. Завдання можна умовно розділити на три групи:

1. Переддемонстраційні вправи (обговорення назви фільму, пропозиції щодо можливої назви фільму). Питання, що пропонуються на цьому етапі: “Які жанри фільмів ви

знаєте? Що ви знаєте про французьке (англійське, німецьке) кіно? Що можна сказати про зміст фільму за його назвою?”.

2. Вправи під час демонстрації фільму (опис окремих кадрів фільму, обговорення окремої сцени, збір необхідних для опису сцен лексичних одиниць, запис слів, що використовуються в розмовному мовленні).

3. Вправи після демонстрації фільму (вставити у запропонований текст ключові пропущені слова, розподілити речення у логічній послідовності розвитку подій, скласти питання для спілкування, виконати мовні граматичні вправи, відтворити текст фрагменту у груповій роботі, відповісти письмово або усно на питання, скласти план та розповісти за планом про події).

Творчий аспект припускає використання отриманих студентами знань та умінь при написанні відгуків, рецензій, есе за переглянутими кінофільмами, проведення дискусій, аматорська відеозйомка та написання мінісценаріїв іноземною мовою.

Заключний етап – результативно-оцінний.

Таким чином, систематична робота над автентичними кінофільмами, їхнє регулярне обговорення іноземною мовою формують медіакомпетентність студентів, удосконалюють знання іноземної мови, сприяють естетичному вихованню, розвитку творчих здібностей, асоціативного та критичного мислення, інтелекту й інших якостей творчої особистості. З огляду на зазначене порушена у статті проблема потребує подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Поличко Г.А. Межпредметные связи литературного курса и факультатива по основам киноискусства как средство эстетического развития старшеклассников / Г.А. Поличко: Дис. ... канд. пед. наук. – М., 1987. – 199 с.
2. Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза / А.В. Федоров. – М.: Из-во МОО ВПП ЮНЕСКО “Информация для всех”, 2007. – 708 с.
3. Baran S. J. Introduction to Mass Communication. – Boston-New York: McGraw Hill, 2002. – 535 p.
4. Kubey R. Media Literacy in the Information Age. – New Brunswick and London: Transaction Publishers, 1997. – P. 307-321.
5. Potter W. J. Media Literacy. Thousand Oaks – London: Sage Publication, 2001. – 423 p.

УДК 37.036:004

Ю.І. Олійник

ВПЛИВ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Стаття присвячена питанням, які пов'язані з механізмом впливу сучасних інформаційних технологій на формування та розвиток творчих здібностей студентів творчих спеціальностей. Розглянуті поняття “творча діяльність людини”, “мультимедійні інформаційні технології”.

The article is devoted to the problems connected with the mechanism of influence on information technologies and creative capabilities of students. Such topics as “creative activity of human”, “multimedia information technologies” were analyzed.

Постановка проблеми: Бурхливий розвиток інформаційних технологій і комп'ютерної техніки спричинив суттєві зміни всього суспільства та окремих сфер його функціонування. Комп'ютер став атрибутом сучасного життя, символом епохи інформаційного суспільства, у якому змінюються не тільки міжособистісні відносини, а й критерії вимог суспільства до